

# KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

**Predplatná cena :**  
Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.  
Na pol roka — — — — 1 „ — „  
Na štvrt roka — — — — „ 60 „  
Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia :  
**MIKULÁŠ LEPSÉNYI**  
a  
**GERHARD NÉMETH.**

*Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti  
VIII. ker., Práter-úlica 44.*  
sem sa majú posielat predplatky, jako i do-  
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.  
Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je  
10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.



Nechajte dietky, nech idú ku mne.

*S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.*

**Krešťania! kupujte len u krešťanov!**

## Kresťanské potravné spolky.

S veľkým napnutím pozorujeme už od rokov ten pohyb, ktorý chce z pod jarma židovského obchodu vymaniť kresťanské obecnstvo. S radosťou sme čítali tie zprávy, ktoré kde tu zakladanie kresťanského potravného spolku, poľahke obchodu oznamujú. Žiaducno bolo totiž, aby sme nielen v zákonodarstve bdeli a bojovali, ale zároveň aj v spoločnosti; nielen na obranu našich práv sa spoľúčime, ale aj na zachránenie našich hmotných záujmov.

Potrava je také pole, ktoré keď dakto zaujme, môže milióny a milióny odaniť. Každý živý stvor totiž, či už človek, či zviera a či rastlina musí brať cieľom sebaudržania potravu, musí sa stravovať a nakoľko by si k tomuto potrebné veci vlastnými silami opatriť nemôhol, odkázaný je na prostredníctvo druhých, a títo druhí sú obchodníci.

Všeobecne známe, že je židovské pokolenie vypočítavé, ostražité, okaté a ziskubažné. Táto rasa vie najlepšie vyhľadať tie miesta, kde sa dá najmenšou námahou a najurčitejšie veľký ošoh docieľť. Aj zaujal rod židovský pôdu kupectva natoľko, že sa na ňu kresťan ani vkročiť neopodáži; tak spravil žid z tisícov a miliónov kresťanov svojich poddaných, nad ktorými ľubovoľne panoval až do posledných rokov.

Ťažké, veľmi ťažké bolo to židovské jarmo, siahalo ono už aj na život. I našlo sa zopár chrabrych kresťanských mužov, ktorí si vzali pred seba, že zlomia židovské putá a začali zakladať, podporovaní spoluobčanmi, po obciach kresťanské potravné spolky. To boly prvé údere na židovské kupectvo. Išlo to pravda veľmi ťažko a myšlienke tejto prichodí sa ešte aj teraz mocne boriť proti zaslepenosti a dednej ľahostajnosti kresťanských živlov, ale máme už chválabohu v peknom počte takýchto spolkov, menovite na Horniakoch medzi našim chudobným ľudom slovenským, ktorému dal Boh v jeho kňazstve statných vodcov a obetivých podporovateľov.

To veľa značí! Lebo, keď sa potravné spolky natoľko rozmnožia, že zbytočnou spravia drahú službu židovských malých obchodníkov: to toľko znamená, že sa aspoň štyridsaťtisíc kresťanských rodín dostane k istej výžive a asi 50—60 miliónov zlatých zostane kresťanom ročite vo vrecku. Mravný úspech tohoto sa peňazmi ani oceniť nedá.

Kto chce tedy napomáhať svoje blaho, blaho blížnych a národa, ten musí chcieť aj šírenie a rozkvet kresťanských potravných spolkov, lebo tieto dve veci nemôžu byť jedna

bez druhej. Aby sa ale naše potravné spolky upevniť mohli, musíme sa postarať o potravné články dobrej jakosti a ľavnej ceny. To posiaľ naši ľudia nerobili, lebo nepoznali väčších kupcov, a keď aj poznali daktorého, tento ich nepovažoval, ako obchodníkov, ale ako kupujúce stránky a také ceny im rátal, ako hocktorému, čo pre svoju potrebu kupuje.

Tomuto sa dá len tak odpomôcť, že sa sriadi pre kresťanské potravné spolky osobitný sústredný sklad tovaru, v ktorom tieto, všetky svoje potreby obstaráť môžu, a to za ľavnejšie ceny, ako u veľkúpcov a pod priaznivejšími podmienkami ohľadom platenia. Kým neni takéhoto sústredného skladu na tovar, môžu židia pokojne spávať, lebo im nehrozí žiadne nebezpečie.

Zariadenie krajinského ústredného skladu na tovar neni maličkosť, lebo to vyžaduje vklad mnoho tisíc zlatých a teprv je otázka, či je to nie risiko.

Pri tom všetkom podarilo sa založiť tento sústredný (hlavný) sklad na tovar a existencia židovských drobných kupcov zatriasla sa od základu, lebo keď sa daktorý potravný spolok odtiaľto zásobí, nemôže s ním žiadon židovský kramár závodiť a musí bez všetkej pochybnosti padnúť, ako sa to už v mnohých obciach stalo.

Založenie krajinského sústredného skladu na tovar značí dľa soznania samých židov ztvorenie malých židovských obchodov. Pešťanskí smerodajní židia sa ešte tou nádejou koja, že ponevác potrebu potravných spolkov katolíci začali hlásať — a vskutku výlučne katolíci stoja v službe tejto významnej akcie — protestanti už len zo samého vzdoru strániť sa budú týchto spolkov a budú kupovať od vytisnutých židov.

Môžu mať pravdu. Bolo by nám toho ľúto, ačpráve by to nemenilo ani najmenej na veci. Lebo, keď sa k nám protestanti na naše opätne príhlasy nepridružia, nech v jich obciach v každom druhom dome je židovský obchod. Bola by to neslýchaná trpezlivosť s jich strany. My katolíci ale musíme byť na tom, aby sme potravné spolky aj tam zakladali, kde sa len jedon židovský sklep nachodí.

Kým nebol sústredný sklad sriadený, nepovážili sme sa nikoho mať k tomu, aby zakladal potravný spolok, lebo sme videli, že by z toho nepošlo nič dobrého. Od kedy ale spomínaný sklad ku všeobecnému uspokojeniu účinkuje, môžeme smelo odporúčať bratom v

Kristu, aby čím skorej zakladali kresťanské potravne spolky a obchody.

Nepíšeme to z nenávisti proti židom, ale keď nás už so všetkých strán utláčajú, máme to právo pomáhať si proti nim tak, ako to najlepšie vieme. Nemáme strach ani o židov, že hladom pomrú. Bársky boli v takom položení, aby sme sa obávať nemuseli, že vypukne medzi nami hladomor. Len škoda, že je Uhorsko pre žida opravdovou zaslúbenou zemou a keď sa tisíce židov z Halície, z Ruska, z Bukoviny a bohvie odkiaľ ešte sa hrnuvších vyživí, ktorí tedy ani uhorské reči neznajú: dostane sa aj tunajším židom výživy, bársky aj im soberie vykrmenú hus z taniera kresťanský potravný spolok.

Zakladajme tedy v každej obci kresťanský spolkový obchod!

## Odhalený, ľud mamiaci, liberalismus.

### 2. §. Špatné výrastky kapitalistického Molocha.

Keď už poznáme podstatu toho Molocha, skúmame tedy, v čom a kde sa zjavuje, či čo je jeho výsledok?

I. Peniaze vyšvihol na stolec cieľu, s čím založil mocnú krajinu bankárov, zabezpečením dôchodku kapitálov utlačil reálne dorábanie, aristokraciu majiteľov povýšil nad všetky spoločenské triedy, ktoré zaoberajú sa s reálnym dorábaním, ba jej zabezpečil také výsady, na ktoré si členovia iných tried spoločnosti ani nepomysleli, a ani si nepomyslia. *Peniaze staly sa najvyššiou vládou.*

II. A jaký smutný následok to má? Taký, že následkom väčšej výnosnosti kapitálu, čo sa podporovalo zákonitými a administratívnymi prostriedkami, a ku ktorej primerat sa nemôže výnosnosť reálneho dorábania, — tak sa nashrňaly kapitále, že ponevác úroky v bankách a sklepoch bankárov naskladaných kapitálov neupotrebia sa na zaokrytie osobných potreb ich majiteľov, tieto úroky sa pričiňujú ku kapitálu, ktorý zväčšuje sa nielen úrokami úrokov, lež i špekuláciou burzovou. Keď do povahy vezmeme, že zo 100 zl. za 100 rokov zostane 12 tisíc zl. 800 zl., a keď do povahy vezmeme, že veľkosť takýchto kapitálov obsahuje stá miliardov, s hrúzou vidíme, že úroky týchto kapitálov, ktoré dnes už všetok výnos všetkého

reálneho dorábania sú v ohave zhltnúť, už v blízkej budúcnosti upotrebia prácu zvyšujúcu z 1500 millionov pozostávajúceho obyvateľstva zeme a ľud vystavia tomu nebezpečenstvu, že od hladu bude museť zomreť. Ten dôvod zastavateľov Molocha, že však nastane veľká rozhada, vtedy vraj sa zmenší kapitál, alebo že pri bursovej špekulácii gšeftári jedon od druhého vyhrá groše, je len úmyselné mámenie.

Ponevác s jednej strany pri každom krachu (úpadku) jednotliví veľkapitalisti náramné summy vyhrajú, a tak summa veľkapitálu nezostáva menšiou, ztraty cítia len malí kapitulisti; s druhej strany ale považujeme-li kapitál za jeden celkostný, jeho pomery k spoločnosti celkom nič nezmenšuje tá okolnosť, v ktorej ruke sa sobraly veľké summy, lež rozhodným je jedine Moloch bursy, ktorý tak nebezpečnú vládu si nadobudol, že bez výminky u každého si vládze sinkasovať svoju náramnú daň ešte i u takých, ktorým sa ani nesníva o gšeftovaní. Lebo však väčšia čiastka štátnej dane tečie do peňažných kasieň veľkapitalistov; však kupec veci neráz drahšie musí predať, nežli to pomery medzi kúpou a predajom ukazujú, sám dorábajúci ale buďto surový, aby vyrobený tovar nikdy nenie vstave zceniť normálne, ponevác kupec vždy čihá na hodnú čiastku toho.

Lenže ešte storakými obchodnými spôsobami cicá veľkapitál a gšeftárstvo veľké obecnstvo, ktoré sa dá zviest tlačou, ktorá otrocky poslúcha veľkapitalistov, a ľubozvučnými heslami politických mužov; a príčinu galiby všade hľadá, len tam nie, kde by ju vskutku mala hľadať, v ohromnej kolkosti a napádajúcej sile kapitálu, ktorý sa neobracá na dorábanie cien. Tu spomenuté dvojake kapitále dobre sa musia rozdeliť jedon od druhého, ponevác zakiaľ veľkapitál bursový nové ceny plodí a tak tymito zaokryva úroky, zatiaľ (kupecký) nič neplodí a úroky z vrecka dorabateľov ľahá. Tento hrozný Moloch je pôvodcom sociálnej otázky, zkazou blahobytu pokolenia ľudského a vidinnosti. On zabíja u ľudu vieru, tento všemešťanský ohavník vykoreňuje vlastenectvo, on vábi do ošklivého saka svojich ohavných činov neráz i tých najporiadnejších členov spoločnosti, on je zkazou obecnej mravnosti. Proti nemu sa musia spojiť svoduklivné triedy, aby si svoje jestvovanie zabezpečily.

Podáva: dr. Cachtičan.



## POLITICKÉ CHÝRY.

**Španielsko-americká vojna.** To sme už spomenuli, že doposiaľ na mori americké lode vojenskej zvíťazily. Amerika má moc nových lodí, má i peniaze, aby si nové mohla zadovážiť. Na suchu ale viac stojí španielske vojsko. Americkí vojaci chceli na ostrov Kuba výstř z veľkej lode, ktorá ich tam doviezla, ale sa im to nepodarilo, lebo španielske vojsko smele bojovalo tak, že tí vojaci vrátili sa na loď, ktorá ufu-jazdila. Toto trocha zronilo amerických rytierov tak, že predseda republiky vydal nariadenie, dľa ktorého až o týždeň sa bude v boji na suchu pokračovať. — Ináče Španielsko najmärdrejšie by bolo sa zdržalo, keby ostrovu Kube jednoducho bolo doprialo samo-správu; lebo teraz pod istým i tak ztratí ten ostrov, ztratí aj vojnu, ktorá s toľkými útratami je spojená, a španielske obecnstvo už i teraz spomína revolúciu, ba na mnohých miestach len vojsko je v stave udržať poriadok. Ze je to nerovná vojna, to každý vopred videl; líška nech sa nepasuje s levom.

**Francúzske volby kraj. vyslancov.** Ešte pred mesiacom sme spomenuli, že vo Francúzsku volby budú v prvej polovici mája. Doposiaľ je zvolené republikánskych 193, radikálov 10, socialistov 41, monarchistov 47. V 181 okresoch znovu bude volba. ponevác rozhodnú väčšinu nikto neobsiahol v týchto okresoch.

**Níže s daňou.** Doposiaľ nasledujúce obce poslaly prosbu snemovni krajinských vyslancov, aby pozemková daň snížená, bursová daň uvedená bola: Sabadka, Mahonfa, Barbač, Sormás, Becsehely, Nagyterény, Páli, Tamási, Nagy-Kutos, Damonya, Magócza, Sebes, Egyetua, Eszteregnye, Rígyác, Dör, Pinczehely, Nemesrád, Hidvég, Bagác, Pisz-Püspöki, Baracska, Vitnyéd, Rába-Pordány, Vicza, Tisza-Örvény, Lédecz, Horpáč, Nemes-Pereszleg, Bessenyó, Tófej, Káptalan, Nemes, Vis, Und, Földeák, Sopron-Szill, Rába-Sömjén, Surany, Guár, Acsalag, Devecser, Gyepes, Borosörcsök, Csépa, Rába Csanak, Zalasoppány, Zalabér, Bánok-Szt.-György, Bécz, Rába-csanak. Slovom len Maďari sa hýbu, Slováci spokojní sú s terajšími pomerami, tí nechcú, aby sa uviedla bursová daň, tí nežiadajú, aby menšou stala sa pozemková daň.

**Fraňo Fenyvessy hl. županom.** Jako sme-rodajni mužovia tvrdili, v najbližšej minulosti vymenoval velicentstvo vládneho liberála vyslanca Fenyvessyho za hl.župana vesprimského, kde predtým gr. Moric Eszterházy bol hl. županom.

**Dohada o hospodárskych a úverných spolko ch** v snemovni krajinských vyslancov, ako sa to ukazuje, dlhšie potrvá. Tento zákonný návrh na toľko je nedokonálny, že ho ľudová strana ani vo vše-obecnosti nemôže prijať. — Jako podporujú liberáli kresťanské spolky v Maďarorságu, to je i tak známa vec. A tak nenie div, že v duchu liberálnom vypracovaný zákonný návrh nezodpovedá žiadostiam ľudákov.

**Popis voličov** započne sa v nitrianskej stolici 20. mája, a potrvá do 5. júna.

**Sústredná pisáreň ľudovej strany** ne-nachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodája Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (1. em. 2. ajtó).*

**Kandidáti v Starom Budíne** sú: Alexan. Ország s liberálnym programom a žid Vészi s mimostranným programom. Jeho mimostrannosť je taká, jaká bola mimostrannosť Komlóssyho a Roszivala.

**Strach pred ľudovou stranou.** Židovsko-tatárske noviny „Pesti Napló“ nasledovne píšu: V krajine medzi ľavicovými stranami len ľudová sa šíri a síce skoro výlučne ku záse neodvisliackej strany. Potom ale radí ten denník neodvisliakom, aby sa spojil s liberálnymi tatármi. Pekná to rada, keď neodvisliaci napádajú vyrovnanie z r. 1867., tatári ale zastávajú ho, keď je ale o ľudovej strane reč, proti tejto dobré a zrozumiteľné je aj takéto priateľstvo.

**Volba mešťanostu v Rjeke.** Ponevác dr. Mayländer nechcel potrebnú prisahu složiť, jeho volba nebola platná, a tak 4. mája nová volba sa vydržovala, pri ktorej Peter Milcenich dostal 26 hlasov, tedy viac, nežli Mayländer; ponevác ale to nebola väčšina absolútna, znovu sa hlasovalo a síce tým výsledkom, že Milcenich menej hlasov dostal, nežli Mayländer, s ktorým už toľko galib mala liberálna vláda. Správca následkom tohoto rozpustil výbor.

## Krajinský snem.

### Snemovňa vyslancov.

#### Zasadnutie 9. mája.

Predseda Szilágyi sdelil pánom vyslancom krajinským, že zástupca báč-almáškého okresu Tomáš Siskovich zomrel. Pred denným poriadkom oznámil aj to Szilágyi, že víťaz Gyurko Kubinyi veľmi obrazil Molnára, ktorého g zemberom nazval. To vraj už nenie možno ďalej trpeť. L'udáci žiadajú zatvorenie zasadnutie. V zatvorenom zasadnutí prvým rečníkom bol Št. Rakovszky, ktorý osvedčil sa, že nielen pri volbách prenasledoval Bánffy násilensťami ľudovú stranu, lež ešte i v snemovni sa tak čudno chovajú daktoi mameluci. Pýta sa, či aj ďalej chcú sa tak chovať proti ľudovej strane, ktorá bude si vedieť pomôcť. Mameluk Gusto Pulsky uznal, že Ďurko nezadržal sa parlamentárne. Neodvisliak Thalý tiež sa ohlásil v mameluckom smysle. Na krátko, ale kapitáne ho vyplatil ľudák Major. Konečne okolo 12 hodín začal sa pojednávať denný poriadok. Žid Neumann odporučal zákonný návrh o hospodárskych a úverných spolko ch, ktorých cieľom je lacné požičky skytať. Veľmi vtipnou rečou vystúpil proti zákonnému návrhu neodvisliak Barta. Smutné položenie malých gazdov omaľoval Krištoffy, lenže z celej jeho reči vidieť bolo, že je on telom dušou mamelukom.

#### Zasadnutie 10. mája.

Pokračovalo sa pod predsedom Szilágyim v dohade o hospodársko a priemyselno úverných spolko ch. A. Komjáthy žiada lacnú požičku pre gazdov. Zákonný

návrh ale nezodpovedá nápisu, ani tomuto cieľu. Malý gazda nepríde ku grošu. Vláda chce využívať gazdov na základe skytania pomoci. (Hentaller; To sú len kortešacké figle). Neprijal zákonný návrh, lež odporúčal návrh Edmunda Bartsa. *Edmund Miklós* zaoberal sa v mameluckom smere s rečou Komjáthyho, Pomocné spolky nemôžu jestvovať bez veľkej podpory. Dokazuje potrebu štátneho dozorstva. Schvaľuje celý zákonný návrh, ktorý celkom zodpovedá cieľu. Vládny návrh prijal, s návrhy Iavičiakov nebol spokojný. *Ludvig Biró* osvedčil sa, že bursová špekulácie celý svet činia peľešou lotrovskou. Malý priemil je v macošskom položení. U nás všetky triedy spoločnosti viac trovia, jako by mali primerano svojmu stavu. Čo je v Pešti kasino, to je na vidieku krčma; čo je v Pešti vino, to je na vidieku pálenka. Zákonný návrh prijal, jestli opravený bude celkom základne. Aj *Meltzl* podmienčne prijal ten zákonný návrh. Na konci zasadnutia odpovedal veľký mameluk *Percel* na interpelláciu *Visontaiho* v záležitosti nehôd na električnej dráhe. S odpoveďou, v ktorej slúbil všetko do poriadku doniesť všetci vyslanci boli spokojní.

### Zasadnutie 11. mája.

Pod predsedom *Szilágyim* uhodnoverila sa zápisnica predošlého zasadnutia, potom sdelené bolo snemovni vyslancov, že dr. *Fraňo Fenyvessy* vzdal sa pápajského mandátu, lebo vymenovaný je veličenstvom za vesprímskeho hl. župana: spolu na stol snemovne položil pisobné prosby viac obiec, aby snížená bola daň pozemková, uvedená ale daň bursová. *Gejza Makkfalway* pozdravuje ten zákonný návrh o pomocných spolkoch, lebo vidí, že vláda svoj starý hriech chce s ním napraviť a chudobu z pazúr úžerníkov vyrvať. Lebo koho tieto hyeny raz do ruky dostanú, tomu je už odcengano. Predsa bojí sa, že vláda až veľmi sa chce miešať do života týchto spolkov, lebo skoro celé predsedníctvo a hl. osoby správy sebe podržala. Na oči vyhadzuje vláde, že ani len spomienky o tých 400 pomocných spolkoch, ktoré gróf *Alex. Károlyi* založil. Po krátkej reči *Lázárovej*, výborne rečnil gr. *Aladár Zichy*; so zákonným návrhom na skrze nenie spokojný, v mene ľudovej strany neprijme ho. Jestli ale vláda pripustí zmeny, v treťom čítaní prijme. Na konci zasadnutia na krátko prehovril aj *Ludvig Solymosi*, ktorý vo všeobecnosti prijal návrh vlády.

### Cieľ človeka,

Život v pohybovaní sa vyjavuje. K istému cieľu namerané pohybovanie nazývame účinkom. Jestli je účinok úmyslný a pravde zodpovedajúce prevedený, menuje sa skutkom. Keď pozorujeme účinky živočíchov, vidíme, že všetko jejích namáhanie je k tomu cieľu namerané a v ňom sustrednené, aby s jednej strany svoje vlastné jestvovanie s druhej ale strany udržanie plemena (druhu) zabezpečily a dľa možnosti čím pohodlnejším spôsobili.

Včelka od rána do večera poletuje, zbiera kvetný prášok a sladký med, stavia bunky, kladie do nich vajíčka, chová a pestuje mlad,

čistí úl, bráni sa proti nepriateľovi. Podobne činí aj pestrý motýl a aj ostatnie živočichy. Ale nie len v nižších vrstvách živočíchov lež aj v najvyššej vrstve, u človeka, koruny to všetkého tvorstva podobné spatríme a pozorujeme. Človek počnúc od svojej mladosti až dokuď sa len hýbať vládze, bez prestajne pracuje a namáha sa, aby len čím skvelejšie imanie nadobudnúť a pohodlnejší život jak sebe, tak aj svojim príbuzným, svojej rodino zabezpečiť mohol. Vieme, že toto namáhanie za hmotnosťou vzdor jej veľkej hojnosti mnohokrát nemá hraníc, nie konca, že hodnosť a bohatstvo nie sú vstave vyhoveť žiadostiam človeka a nečinia ho blaženým. Každý jeden úd človečenstva neprestajne za blaženosťou túži, že ju ale úplnej miere nikdy nepožíva, z toho môžeme uzavierať, že cieľ človeku nezáleží jedine v telesnom udržovaní a blahobyte, lež požaduje sa k tomu ešte niečo inšieho. Kde nalezne ale blaženosť tú, po ktorej neprestajne túži? Na otázku túto odpovedať máme s tým, že Boha poznať, Jemu slúžiť je cesta, ktorá vedie jak k časnej, tak večnej blaženosti. Od Boha pochádzame a k nemu sa navrátiť máme. Boh je náš počiatok a koniec. Jedine Boh je ten, ktorý blažiť môže a jedine cestou poznania Boha môžeme sa blaženými a jednúc aj blahoslavenými stať. Toto je teda pravdivý cieľ človeka. Poznanie a povedomosť pravého cieľu človečenstva činia človeka duševne schopným, silným, zralým a skutky, skutky k dosiahnutiu cieľu tohoto pôsobia v ňom pokojnosť a blaženosť srdca.

Len pravého cieľu povedomý človek môže sa nazývať v úplnom smysle slova človekom. U človeka neobznámeného so zvršeným cieľom týmto schopnosť k dosiahnutiu duševnej blaženosti je znížená zreducovaná na nullo. Ponevác jeho len časnosť, telesnosť a hmota k sebe púta, stáva sa rovným ostatným živočichom. Toto sú tí, ktorí tajiac božskú a rozhlasujú zvieratskú pôvodnosť človeka za osvietených a pokročilých sa vydávajú vzdor toho, že sami tvrdia zvieratsky pôvod svoj. Toto je tak zvaná chasa zednárska, ktorých hojným počtom honosí sa môže tábor liberálny. Sú to takí duševní bedárikovia, ktorých sedem ročné dieťa prevýši znalosťou svojou hovoriac: „K tomu som stvorené, aby som pána Boha poznalo, jeho milovalo, jemu slúžilo a tak večné blahoslavenstvo obsiahlo.“

Preto potrebné je, aby dieťa už v útlom veku domácou a školskou výchovou vedené bolo ku poznaniu cieľu svojho, skutky svoje dľa neho spravovalo a tak jak časne, tak večne blažené byť mohlo. *Kornel Medriczky*, učiteľ.

## Svätý Anton z Paduy a chlieb chudobných.

### Nový liek oproti trápeniam života.

Podáva: Šaštinčan.

(Pokračovanie).

Po niekoľko dňoch doručené mu bolo jedno ministerské nariadenie, dľa ktorého ku spomenutému loďstvu mala sa pridružiť ešte jedna loď, ku ktorej lodi on bol vymenovaný za kapitána.

V Poitiers (č. Poatie) meste to francúzskom, tiež je veľmi rozvinutá úcta ku sv. Antonovi. V mesiaci máji r. 1893 dostal tamejší farár jeden list z Parížu, v ktorom toto stálo: „Jako som cestoval cez Poitiers, zo zvedavosti som šiel počuť aj kázeň, v ktorej práve sv. Antona oslavovali. Chcel som zkusiť tohoto Svätého, i sľúbil som 2 zl. ak ma v istom mojom podniku podporí. Stalo sa, jako som si žiadal. Hľa, tu posielam tie peniaze. A jak ma ešte raz povede cesta cez Poitiers, nikdy nezameškám ísť na kázeň“.

V jedno ráno istý pán na spomenutej dráhe Lafayette neďaleko sklepu slečny Bouffier takto oslovil jednu tade idúcu paniu:

— Pani moja, buďte tak láskavá a odovzdajte tieto peniaze sv. Antonovi? A v tom jej podal 25 zl.

— Prečo ich neodovzdáte Vy sám, Pane? — pyta sa ho zvedavo tá oslovená pani.

— Bože chráň! Poviem Vám hneď aj príčinu. Ja síce neverím v toho nášeho Svätého, ale pretože už mnoho som počul o ňom, preto som chcel zkusiť. Sľúbil som mu dvadsiatpäť zlatých na ten pád, keď sa mi istá vec vydarí. Všetko sa tak stalo, jako som si to prial. To síce neverím, žeby to bol sv. Anton vykonal, ale som háklivý na moju česť. Čo som sľúbil, to splním. Buďte tak láskavá, odoberte tie peniaze a vložte ich do pokladnice.

Zo Švajčiarska tiež zaslal jeden sudca, od kriminálnej súdnej stolice, slečne Bouffier jeden list a v ňom 50 zl., ktoré bol on priložil z vďačnosti oproti sv. Antonovi, pretože mu v jednej nepohodlnej pravote svojou nebeskou pomocou prispel.

Svätý Anton rád nám pomahá síce, lež vyžaduje, aby sme aj my svojmu slovu stáli a sľuby naše vyplnili. Mnohí už zle preišli, ktorí mysleli, že ho môžu oklamať.

Istá pani z Toulonu sľúbila 100 kilogrammov chleba chudobným v tom páde, jestli sv. Anton pomôže jednej, jej veľmi vzácnej osobe. Sv. Anton skutku pomohol. Avšak, bárs už aj dva mesiace boly uplynuly od tej doby, ona predsa ten sľúbený chlieb nedávala. Čo sa stalo? Odrazu tá milovaná osoba umrela.

Jedna vidiecka pani, jako bola kupovala v Toulone, v ktoromsi sklepe zabudla si dáždňik. Na pamäť jej prišiel až vtedy, keď už vstúpila na loď, s ktorou jej bolo ísť domov. Vrátit sa do mesta, k tomu už

nebolo času. Sľúbila volačo sv. Antonovi, keď jej ho navráti. Sotv ten sľub učinila už pribehol učeň aj s dáždňikom. Ona si ho odobrala, potom však takto mudrovala:

— Keď som ja ten sľub činila, môj dáždňik bol už vtedy dávno naleznutý, ba aj učeň už bežal s ním za mnou, teda môj sľub ma nijako nemôže viazať. Tento raz nie sv. Anton mi pomohol, preto aj neni som povinná môj sľub vyplniť.

Kým ona tak rozumovala a natešená s dáždňikom sa pohrávala, odrazu len vypadne jej z ruky a rovno vletí do mora, kde sa hneď aj zanoril. — Už bol tam.

Jedna toulonská ženička mala muža, ktorý sa rád spijaval. Utiakala sa ona ku sv. Antonovi a sľúbila, že každý deň dá pár halierov chudobným, keď sa jej muž toho obžerstva zriekne. Muž ten onedlho zanechal tú pijatiku; len v nedeľu sa ešte vždy opil. Ženička tú vec sdělila aj slečne Bouffier, ktorá potom s tou otázkou sa k nej obrátila:

— Každý deň dávate tie sľúbené haliere?

— O ano.

— Aj v nedeľu?

— Ale veď v nedeľu máte Váš sklep zavretý, nemôžem sa dostať k pokladnici!

— V tomto bude chyba! Dávajte Vy od tejto doby každú sobotu dvakrát toľko!

Ženička poslúchla, a od toho času jej muž ani v nedeľu sa nespíjaval.

\*

Z mnohých prípadov len niekoľko je tu uvedených. V jakejkolvek potrebe, vždy môžeme úfať pomoc od sv. Antona, keď by nás čokolvek potkalo, konajme len deväťdňovu pobožnosť a sľúbme viac-mien chleba chudobným. V tom páde, ak by sa podobná pokladnica v blízkosti nenachádzala, do ktorej by si tvoje na chlieb určené peniaze uložil — rozďaj sľúbený chlieb rovno medzi chudobných; tých zaiste budeš mať na pohotove. Alebo íd k pekárovi a sprav sa s ním, že ty cez toľko a toľko dni tomu alebo onomu chudobnému človeku, alebo tej a tej hladujúcej rodine toľko a toľko chleba budeš platiť, aby ím ho odovzdal. Svätý Anton už len s tej príčiny nám bude pomáhať, aby tí chudobní neostali bez chleba. Buďme presvedčení, že keď ochotne budeme dodávať pokrm chudobným, tým mnohým nemocným získame zdravie, potešíme zarmútených, vydobyjeme si víťazstvo nad pokušeniami a mnohým vyprostredkujeme blaženú smrť, ktorí by ináče asnaď na veky zatratení boli; pretože Boh nanajvyš miluje skutky milosrdenstva.

„Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dojdú.“ (Mat. V. 7.)

„Bez milosrdenstva bude súdený ten, kto milosrdenstvo nečinil.“ (Jakub II. 13.)

### Kam sa dejú tie mnohé peniaze?

Slečna Bouffier z nasbieraných peňazí ani len haliera si nepodrží, ba čo viac len mnoho výdavkov má tá šlachetná osoba. Vezmime len tú hustú korešpondenciu, čo to koštuje? Ona každému, kto vyše poltretej zlatky pošle, v osobitnom liste ďakuje, a útraty všetky ona platí. Teraz, keď už obety tak hojne pričádzajú, nie za všetky peniaze kupuje sa chlieb chudobným. V prvom rade ovšem aj včul sa udeľuje z toho chudobným, lenže, čo ešte zbýva, to sa posielala missionárom, ktorí v podporovaní duchovnej chudoby pohanov, tiež sú potrební pomoci.

Tu však musíme trochu odbočiť. Slečna Bouffier, ešte prv, než sa službe sv. Antona venovala, mnoho sa zaoberala s podporovaním vierozvestov. Sem sa vzťahujú slová Pátra Autona z rádu OO. kapucínov, ktorý hovoril, že preto stojí v tak veľkej milosti tá slečna u sv. Antona, pretože mnoho účinkovala v prospech sv. missii. „Lebo kto milosrdenstvo seje — píše on — ten bude zázraky žať“.

Následkom toho meno sl. Bouffier už aj pred tým bolo známé u nábožných kresťanov. Keď kto mal dajaké už obnosené mešné rúcha, alebo už nepotrebované sochy, obrazy, kvety z papiera, agnustká, pátričky, košíky, detské hračky, hudobné nástroje, guľičky, gombíky alebo podobné veci, každý to len jej zaslal. Ona potom, ešte so svojimi priateľkami prepracujú darované platené alebo tkané veci, všetko to odoslala missionárom.

Podobné prispievanie, bárs jakokoľvek sa aj zdá byť nepatrným, predsa má ono veľký význam pre missionárov. Biskup Lamaze získal si priazeň istež kráľovnej v Austrálii tým, že jej priniesol do daru do cifrovaných šateček ovinuté bábatko; z toho mala ona neslýchanú radosť. To sa ani predstaviť nedá, ako sa teší jedon-druhý pohan, keď on jednu obrázkovú knižičku dostane, bárs aj snáď tie obrázky sú z volajakého cenníka vystrihané a vlepene. Za jedon pekný obrazek aj ten najzaritejší pohan príjde na kresťanské vynaúčovanie. L'udia len začnú, ostatné potom milosť Božia dokončí. Jedon pohan veľkú službu bol preukázal istému missionárovi; vytiahne on tobolku a dáva mu jedon dukát za to. Avšak pohan akosi nevrelo pozieral na ten dukát. Na otázku missionárov potom vyznal, že by on omnoho radnej mal ten bliskavý gombík, čo to tam v jeho tobolke bol zazrel. Zamenili to; pohan dostal včul krajciarový gombík, ktorý sa mu iste len preto tak páčil, lebo sa pekne lesknul a mal aj úžko, do kforého si mohol cvernu navliecť a okolo krku si ho zavesiť. Inýkrát jedon pohanský kráľ značný kus zeme daroval missionárom len zato, že mu dva strakaté šatky darovali a slúbil, že ich aj pred nepriateľom ochráni. Často malá nepatrná hračka, ktorú volaktoré dieťa u nás už odhodilo, je dostatočná, aby ňou missionári dajakému vplyvnému a mocnému pohanskému veľikášovi radosť spô-

sobili. Jednej kráľovnej v Južnej-Amerike priniesli missionári do daru strakatý šátek a vyzdobený nejár — a jakú radosť mala tá z toho?! Europejský človek, bárs aj ten najbiednejší, nikdy nepocíti toľkú radosť, keď hneď aj v aksamitových šatách bude synka svojho vidieť, jako ten ubohý pohan ju pocíti vtedy, keď vidí to dieťa v kriklavo červených šatách prinst domov od missionárov; bárs aj snáď tie šatečky sú zhotovené z dajakej starej, osúchanej záclony.

Slečna Bouffier stará sa aj o missiové kaplnky. Čo od rúcha je potrebného, to sama so svojimi spoločnicami zhotovuje; ostatné potrebné veci po kostolných hórach a komorách sa vyhľadajú. Tak 18. marca r. 1895, poslala do Saiyonu vo Východnej Indii jednu krížovú cestu, ktorá už od rokov kdesi na povali ležala. Tieto veci potom námornícky dôstojníci zdarma odvážajú do ďalekých osadlisk francúzskych tešiac sa, že aspoň tak môžu napomáhať rozširovanie viery. R. 1893. jedna ubohá služobná jej odovzdala dva kalichy ktoré asi 250 z! stály. Na toľko bola sporlivá tá chudera, že aj obuv si sama plácavala.

Podobné apoštolovanie však ani u nás nepi do cela neznamé. Ešte síce len v malej miere je vyvinuté, ale príčina toho je, že len málo kto má o tom vedomosť. Ku tomuto cieľu hodí sa akákoľvek maličkosť. Veľkú obetu nikto nežiada, len čo už viac nepotrebuje, čo by sme aj tak odhodili, to obetujeme na tento cieľ. Jediná práca, čo je s tým spojená, je len tá, aby sme tiež už nepotrebné veci posbírali, zaobalili a na poštu ich odovzdali. Aj Kristus Pán dal posbírať omrvinky na pustatine! Ubohý Lazar uspokojil sa s odrobinami, čo so stola boháčovho padaly! . . . . Nič inšie, len to by ste mali vidieť, keď zbožní missionári v Afrike, alebo Páter Ťerge v Chine, otvárajú tými haraburdami naplnené bálky! Alebo vidieť vtedy tie ubohé pohanské dietky! Neťažme si teda podobné likotavé-mihotavé čačky, farebné látky a viac nepotrebované kostolné veci, ktoré by sme bez toho len odhodili, posbírať a zasláť ich po pošte na túto adresu:

„Missionarskému podporujúcemu ústavu.“

Duna-Adony, Fejér m.

Ostatné potom už iné zbožné osoby vykonajú.

### Modlitba ku sv. Antonovi,

ktorú možno v akejkoľvek potrebe odriekať.

O svätý Antone, Ty divotvorný Svätý, nad ktorého viac snáď ani serafini Boha nemilujú, pozdravujem Ťa v presvätom Srdci Pána Ježiša a skrze toto sväté Srdce chválu vzdávam a vďaky činím Bohu za všetky tie milosti, ktorými On Teba vyznačil ráčil. Skrze to sväté Srdce Ťa prosím, o veľký Svätý, o dobrotivý Svätý, ó divotvorný Svätý, ktorý na stopu ztratených vecí nás privádzaš, prispěj mi s pomocou Tvojou a oroduj za mňa, aby som obsiahnul túto milosť . . . . . za ktorú Ťa vrúčne prosím, aby som tým väčšmi mohol Boha chváliť a velebiť pre tie hojné milosti, ktoré On na prímluvu Tvoju nám udeľuje. Amen.

(Pokračovanie nasleduje).

### Tajemstvo moce židovstva.

V čísle 16-tom „Krestana“ uverejnený je článok pod názvom „Alliance isaelite“ z článku toho vysvitá, nadovšetku pochybnosť je zrejmá, že židovstvo všetky možné prostriedky používa na zničenia kresťanstva, zvlášte katolíctva a na dosiahnutie panstva nad všetkými sveta národami, nad celým svetom. Ze tomu skutočne tak jest, to nevyvratne dokazuje jeden všetkého a pozorného povšimnutia hodný židovský dokument. Tento dokument uverejnený bol vo francúzskych novinách „La Croix.“ Z týchto novín francuzskzch uviedol ho doslovne „Alas“ v čísle 78. a 79. dno 6. 7. apríla 1898. výborné to noviny pre ľud v Brne vydávané. Myslím, že nebude od strany tento židovský dokument i v našom milom Krestanovi uverejniť, je nám kresťanom katolíkom tu v Maďarorságu bydlíacim obsah toho židovského dokumenta vedieť veľmi potrebné. Nuže tedy slyšme :

Odkúď sa berie ešte po dnes *moc židovstva*, v čom hľadať *tajemstvo* jeho vlády nad kresťanským ľudom?

Na túto otázku odpovedal už r. 1880. dňa 1-ho júla Sir John Readclif pod titulom „Zpráva o udalostach historicko-politických za posledných desať rokov.“ Uplynulo už ovšem 18 rokov od toho času, čo zpráva táto bola vydaná, ale v otázke židovstva nič za ten dlhý čas sa nezmenilo, ba naopak vidieť môžeme so dňa na deň, že z pupnosti a panovačnosti židovstva rastie nový hrebenček od tej doby, čo zapriahlo do svojej služby námezdnú *socialnu demokraciu*. Dnes jako vtedy pocituje kresťanský ľud, že stále sa útoči na jeho majetok, česť, čnosť, rodinný život, kartelami, bursami, tlačou, židovsko-zednánskym liberálnym zákonodarstvom. Sir John Readclif vo svojom spisku dokazuje, že internacionálne — medzinárodné — židovstvo postupuje proti kresťanskému ľudu na základe *plánu* do podrobnosti vypracovaného. Židovstvu jedná sa o to, ide o to, *aby zničilo kresťanskú spoločnosť, aby sa zmocnilo všetkých žriedlov blahobytu hmotného — materialneho, — aby zmarilo veľikú mravnú silu a na vždy ujamilo kresťanský ľud pod židovským tyranstvom.* Sir John Readclif dokazuje tvrdenie svoje citátami z istého židovského rabína a zkusenosť jasne dokazuje, že židovstvo skutočne postupuje dľa plánu dobre smlúveného Dokument rabína v spisku Readclifovom je veľmi zaujímavý, doslovne v preklade zneje nasledovne.

I.

#### *Zlaté tela proti križu.*

Otcovia naši — židovskí totiž — naložili vyvoleným Israela povinnosť, aby raz za sto

rokov shromaždili sa okolo hrobu veľikého majstra Cháleba, svätého rabína Simeona Ben-Júdy, jesož učenosť vyvoleným každého pokolenia dáva *moc nad celou zemou* a vážnosti u všetkých potomkov israelských. Hľa, osemnásť sto rokov trvá válka — vojna — Israela o moc, ktorá slúbená bola Abrahámovi a ktorá mu bola *križom* vyrvaná. Šliapaný, nepriateľmi pokorený, bez ustania smrťou ohrožovaný, v prenasledovaní olupovaný a v príkore všeho druhu nepodľahnu predsa národ israelský a rozplítil sa po celej zemi *a preto celá zem mu má náležať.* Už po stálieťi bojujú naši učenci statočne a shúževnatostou nezlomnou *proti križu.* Národ náš stále sa vzmáha a jeho moc rastie každým dňom. Nám patrí *onen boh* dnešných dňov, ktorého Aaron na púšti postavil *zlaté tela*, toto všebožstvo nynejších časov.

#### *Svet dobýva sa zlatom.*

Až budeme jedinými pánmi všeho zlata zeme, skutočná moc prejde do našich rúk a potom vyplní sa zaslúbenie učinené Abrahámovi. Zlato nynejšia moc sveta, zlato je silou, odmenou, prostriedkom moce, jest to jediné, jehož sa človek bojí a po ňom túži. Ale, to jest *jediné tajemstvo*, najhlbšia múdrosť ducha, ktorý rídi svet. To je budúcnosť. Osemnásť sto rokov patrilo našim nepriateľom: stoloťo prítomné a stoloťo budúce musí patriť nám, národu israelskému a budú nám iste patriť. Už po desiaty ráz behom tisíc rokov krutého a stáleho zápasu s našimi nepriateľmi shromaždili sme sa na hrbítve u hrobu veľikého majstra Cháleba svätého rabína Simeona — Ben — Judy vyvolení všetkých pokoleńí národa israelského, aby sa dohodli o prostriedkoch, jako težiť pre našu vec, *z veľkých chýb a hriechor, ktorých stále sa dopúšťajú naši nepriatelia kresťania.*

Po každý raz nová vysoká rada prohlásila a kázala boj neuprosný s tymito nepriateľmi: avšak v žiadnom z predošlých stoloťi neshromaždili predkovia naši vo svojich rukách toľko zlata a následkom toho toľko moce, jak poskytlo nám stoloťo deväťnásťe. Môžeme si lichotiť bezmárnivosti, že o krátke čas dôjdeme svojho cieľa a spokojne môžeme hľadať vústrety svej budúcnosti. Prenasledovanie. poníženie doby temné a boľastné, ktoré národ izraelský znášať s hrdinou trpezlivosťou, šťastne minulý dýk pokročilej vzdelanosti u kresťanov a tento pokrok je najlepší štít, za ktorým sa môžeme skryť a jednať, aby sme krokom rýchlym a pevným prekročili priestor, ktorý nás delí od nášeho konečného cieľa.

*Židia páni národov, bursy, štátnych požičiek, verejných prác, daň.*

Pohľadnime na hmotné — materialné — pomery Európy a podrobme zkuške žriedla, ktoré zjednali si israelití od počiatku tohoto storočia tým, že sústredili vo svojich rukách ohromné kapitále, ktoré dnes majú pohotove. Tak v Paríži, Londýne, Viedni, Berlíne, Amsterodame, Hamburku, Ríme, Neapoli atď. u všetkých Rotšildov, všade Israeliti sú páni finančnej situácie, sú majitelia mnohých miliardov nepočítajúc v každom meste majetky menšie, izraelitom náležia peniaze v ohehu a bez synov izraelských, bez jejich príneho vlivu žiadna finančná operácia, žiadna dôležitá práca nemôže sa vykonať. Dnes cisárovia, kráľovia, kniežatá panujúci sú obťaženi dlhami na vydržiavanie veľkých a stálych armád, aby sa udržali na kolísavých trónoch. Bursa zaznamenáva a rídí dlhy, a my — židia — sme z najväčšej časti páni všetkých búrs. Tým umožňujú sa ešte viacej požičky, ktoré musíme študovať, aby sme sa stali regulátormi všetkých cenných papierov a jak len dá sa udelat' v zástavu vzali za všetky kapitále, ktoré zemám poskytujeme, výnos jejich železníc, dolov — bani — lesov, huti, tovareň i nehnuteľného majetku, ba i jejich daní.

*Židia usilujú získať pôdu. — Preto postupuje daň pozemková.*

Orba zostane vždy veľkým bohatstvom každej zeme. Byť majiteľom veľkých pozemkov ponesie vždy česť a veľký vliv. Z toho nasleduje, že naše usilie musí také k tomu smerovať, aby naši bratři v Izraeli nabývali dôležité majetky pozemkové. Musíme, jako len možno usilovať sa o rozkuskovania veľkých usedlostí, aby sme tým rýchlejšie a snadnejšie ich získali. Pod zámenkou, že chceme pomôcť delnickým triedam, treba naložiť majiteľom pôdy všetko bremeno daní a keď usedlosti príjdu do našich rúk, všetká práca kresťanského proletariatu stane sa pre nás prameňom nesmierneho blahobytu.

*Válka proti cirkvi — pokrytctvo — slobodomyselnosť — pochybovanie — rozkol.*

Ponevác cirkev kresťanská je z najnebezpečnejších našich nepriateľov, musíme stále pracovať, aby sme zmenšili jej vliv. Treba vočkovať koľko možno, do mysli vyznavačov kresťanského náboženstva myšlienky slobodomyselné — liberálne — pochybnosti a rozkolu a vyvolať medzi nimi náboženské hádky prirodene príhodné k rozdeleniu a sektám v kresťanstve. Logicky treba zničiť tým, že v nevážnosť

uvádzaní budú slúžobníci tohoto náboženstva, vypoveďme im otvorene válku, vyvolajme podozrievanie jejich zbožnosti, jejich súkromého života, čiňme ich smiešnymi a tupme ich a budeme mať zisk z mienenia, ktoré lpí na stavu a šatu jejich.

*Válkou a revolúciou.*

Každá válka, každá revolúcia, každý otras politický, lebo náboženský približuje chvíľu, kresťanský dosiahneme cieľ, k nemuž smerujeme.

*Obchodom a špekuláciou.*

Obchod a špekulácia dve úrodné, blahonosné vetvy nikdy nesmejú vynst' z rúk israelitických. Predovšetkým treba sa zmocniť obchodu liehom — špiritus, pálenka — maslom, chlebom, vínom, lebo tak staneme sa páni svrchovanými orby a vôbec všeho poľného hospodárstva. Budeme zásobovať všetkých obilím a prijde-li k nejakej nespokojenosti vyvolanej biedou, máme vždycky čas svaliť odpovednosť na vládu.

*Židia zmocňujú sa všetkých verejných úradov, súdnictva, advokacie, zákonodarstva.*

Všetky verejné úrady musia byť prístupné izraelitom a jakmile ich budeme mať, prenikneme podajnosťou a preziravosťou našich zriencov až k prvniemu žriedlu skutočného vlivu a skutočnej moce. Rozumie sa, že jedná sa len o úrady, ktoré zjednávajú česť, moc alebo výsady; tie jak ku ktorým treba vedomosť, práca a nepohodlia môžeme a musíme nechať kresťanom. Súdnictvo je pre nás veľkej dôležitosti. Advokátna kariéra rozvíja najviacej spôsobilosť vzdelávať a zasvenuje najviacej do pomerov našich prirodzených nepriateľov kresťanských a advokáciou môžeme ich dostať do svojej ľubovôle. Prečo nemohli by izraeliti byť ministri vyučovania, keď boli tolikrát ministri financií Izraeliti musejú túžiť po hodnosti zákonodarcov a pracovať, aby zrušené boly zákony udelané gojmi (kresťany) proti synom izraelským, pravoveriacim, ježto majú nezmeniteľnú oddanosť ku svätým zákonom Abrahámovým.

Tu tedy máme, tu vidíme, jako medzinárodnie — internacionálne — talmudistické židovstvo proti kresťanskému ľudu postupuje podľa plánu dobre premysleného; že usiluje domôcť sa panstva nad kresťanskými národami pomocou zlatého teľaťa, bursou, štátnymi požičkami, získaním pôdy, válkou proti cirkvi, revolúciou, obchodom a špekuláciou, vniknutým do úradov, súdnych a advokacie a zákonodarných sborov.

(Pokračovanie nasleduje.)



### Svätý Aloys.

Svätý Aloys, tento útlý a utešený kvietok v záhrade cirkve Kristovej zaslúži, aby mládež čím častejšie pamätala naňho.

Sv. Aloys z Gonsagy narodil sa v r. 1559. 9. marca v Castiglione. Otec jeho bol kniežatom a vladárom mesta spomenutého. — Svätý Aloys už v detskom veku rád modlieval sa, veľmi rád mal dočinenie zvlášte s chudobou.

Veľmi dobrého srdca bol proti každému.

Keď 9 rokov starý bol, rodičia poslali ho do mesta Florenc, do škôl. Veľmi usilovne učil sa, preto ale vrúcna vytrvanlivosť jeho v modlitbe neklesla. Učenie a všetky práce svoje v Božiom mene započal, k sláve mena Božieho pracoval. Radšej mal Boha, nežli celý svet. Neskôr z mesta Florenc domov ho doniesli, kde nielen chudobu zastával a všemožne na pomoci jej bol, lež aj kamarátov učil, neráz aj vprostred hry shromaždil ich okolo seba a katechismus ich učil. To isté činil aj s čeladou domácou.

K prvému sv. prijímaniu v 12. roku pristúpil, ku ktorému ho kardinál a arcibiskup sv. Karol Borovmejsky pripravil.

Sv. Aloys najochotnejšie nasledoval rady a rozkazy svätého biskupa; veľmi vážne a dôkladne chystal sa k prvému sv. prijímaniu. Predovšetkým zpytovanie svedomia vybavil svedomite, aby mu na duši nič nezostalo, čoby sa nepáčilo Pánu Ježišovi sviatostnému.

Potom ale plačuc vyspovedal sa zo všetkých chriečov. S kviliacim srdcom olutoval ich.

V dňoch pred prvým sv. prijímaním o inom ani nerozprával, ako o sviatostnom Pánu Ježišovi. Tak sa chystal k prvému sv. prijímaniu.

Tak vážne pristúpil ku stolu Pána, že všetci prítomní veľmi dojata obdivovali ho.

Srdco jeho horelo láskou k sviatostnému Pánu Ježišovi. Nadprirodňá blaženosť žiarila sa v jeho tvári; tak prichádzal, ako z neba došlý anjel nevinný. Ale jako-že by aj nie; však Pána Ježiša prijal do svojho srdca; Pán Ježiš vstúpil do jeho srdca.

Toto bol rozhodný deň v živote sväťého Aloysa.

Od tej doby totižto často pristupoval ku stolu Pána. Dobrou úprimnou spoveďou a vrúcnou modlitbou vždy dobre sa prichystal k tomu. Deň pred prijímaním v modlitbe a v čítaní o prevelebnej sviatosti oltárnej strávil. — Po svätom prijímaní tiež dlhší čas strávil v modlitbe, aby Bohu vďaky činil a poďakoval tie bežpočetné a nevyslovne veľké milosti, ktorých účastným učinil ho vo svätom prijímaní.

Úcta a poklona k prevelebnej sviatosti oltárnej neskôr druhou prírodou stala sa uňho. Ani na jednej svätej omši nebol prítomný bez toho, že by pod pozdvihovaním nebol slzy vylieval, čo ešte vo väčšej miere stávalo sa pri svätom prijímaní. A to až do jeho smrti tak bolo.

Lúbil modliť a klaňať sa sviatostnému Ježišovi, ktorý hojnými milostami odmenil vrúcnu pobožnosť jeho.

Už tu na zemi za živého svätého, za opravdivého do tela oblečeného anjela považoval ho každý, kto len s ním obcoval.

Pán Boh ale celkom chcel nim vládnuť, za slúžobníka si ho vyvolil.

V 18. roku veku svojho totižto vstúpil do spoločnosti jezuitskej. Veľa pracoval a kázal robotníkom, čo obeta lásky k blížnemu zomrel v 22. roku veku svojho, 21. júna r. 1591.

Svätý Aloys je patrónom kresťanskej mládeže. Nasledujte ho, dobré deti, v čom môžete.

Dr. Čachtičan.



*Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Kresťan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.*

Vydavateľstvo.

Veličenstvo u nás. 10. mája prišiel Jeho Veličenstvo do Bpešti, kde dlhší čas zostane.

Takí panovníci, ktorí víno nepijú, v Europe len dvaja sú, a síce taliansky kráľ Umberto a anglická kráľovna Viktoria. Tedy neni ich veľa.

Zlatá omša. Jozef Raab, hrabušický (Spiš) farár 3. mája b. r. zlatú omšu slúžil v 75. roku veku svojho. Boh živ toho ctihodného kňaza ešte mnohé roky.

Návrat. V Siksove 6. januára krajčírsky tovaryš Tomáš Szenczy opustil kalvinskú sektu a navrátil sa do lona cirkve katolíckej. Vierovyznanie katolícké prijal od neho dp. kaplán Michal Čintalan.

Ženská akademia. V Paríži ženskú akadiemu chcu si založiť spisovateľky. No v Paríži je celá hromada takých žien, ktoré celú kopu románov napísaly. O členov nebude treba veľmi starať sa. Šuster pri kopyte, žena zas pri vareche nech stojí a sedí.

Zatopený ev. farár. Bývalý český ev. farár Kutlík, ktorý od dávnych rokov v Maďarorságu bydlí a v Luptove v Dechtáre veľký majetok mal, počiatkom mája chcel cez Váh na voze prebrodiť; lenže voda podtrhla vôz, a pán i s paholkom a koňmi zatopil sa.

Židia proti mníškam. Vo Viedni chcú, ako nemecké noviny píšu, do všeobecného špitála miesto svetských prisluhovačiek mníšky voviest. To sa židovským doktorom a socialdemokratom nepáči a teraz v shromaždeniach kričia proti tomu. Ale darmo. V Judapešte by zvíťazili, ale vo Viedni — chvála Bohu — už kresťanský duch panuje.

**Bursár Superintendent Dominik Szász.**

Tento kalvinský hl. pán tatík bursový gšeft si začal s peniazmi kalvinskej cirkve. Všetky časopisy odsudzujú jeho špekulácie. Ku pr. „Bpesti Hirnap“ takto píše: Či je to povolanie cirkevného muža, aby svoje schopnosti a celú silu svojho rozumu a svojej pozornosti študovaniu behu bursovej ceny venoval? Či také zamestnanie nečiní duchovného neschopným k tomu, aby bez chyby zachádzal s najšlachetnejšími záujmami?

**Štedré mesto.** Vo spišskej Novej-Vsi (Igló) židia teraz synagógu stavajú. Ako čujeme, od mesta na to 4000 zlatých dostali. Pre bohatých židov má mesto tisíce, pre katolícku školu ale dakedy ani len niekoľko zlatých nechcú obetovať.

**Samovrah slúžny.** Pensionovaný slúžny Bartolomej Nigrovich vypil jed a následkom toho zomrel v Bpešti v nemocnici sv. Rocha.

**V aprili zmrzol** na Morave Jozef Riha, ktorý do Hlbokého peškujúc sa na ceste ustal a sadol si, aby si trocha odpočinul. Chudák zaspal a viac sa ani neprebudil, lebo — jako lekár tvrdil — zmrzol.

**Pivo v Rakúsku.** S roka na rok viac a viac piva sa varí v Rakúsku; v r. 1895. skoro 18 mill. hl., v r. 1896. 19 aj pol hl. v r. 1897. vyše 19 hl. piva sa navarilo.

**Prostredníctvo manželstva čo gšeft.** Akýsi Šolmo Špicer chcel otvoriť obchodnícku miestnosť a či sklep, v Stolnobelohrade na prostredníctvo manželstva; mestské kapitánstvo mu nedalo licencie pod tou výhovorou, že nevie, ku ktorému druhu obchodu by malo patriť také prostredníctvo a s akými podmienkami je ono spojené. Drahý čitateľu, hádaj, akého náboženstva je tento Šolmo Špicer, ktorý sklep na manželstvo chce otvoriť?

**Smrť lesa.** Vo spišskom Kotterbachu, kde železné bane sú, všetky lesy spustnú. Z topných pecí vychádzajúci dym, ktorý sirku a živé striebro obsahuje, stromy celkom popáli. Následkom toho tá predtým utešená dolina, teraz veľmi smutno vyzerá, ako po ohni. Teraz tam s veľkými útratami veľké kominy stavajú v ktorých cez vodu a skaly chcú ten dym previesť, aby svoju škodlivosť ztratil.

**V Levoči žandári** chytili tých vandrujúcich cigánov, ktorí okolo Košíc štyri kone ukradli.

**Podakovanie** tým ct. pánom ktorí ku cieľu pukanského kat. čitateľského kruhu prispeli: Jozef Czibulla 1 zl.; Ludvik Turcsányi, st. Jozef Ripcsík, Ján Szabó, Jozef Povazsan, Juraj Ripcsík, Michal Szabó, Michal Czibulka, Jozef Konopka, Jozef Bieliczky, Karol Czibulla, Juraj Gyuricza, Jozef Brveník, ml. Jozef Ripcsík, Jozef Ivanyits, Jozef Gajdoš, Jozef Czibulka, Michal Gálík a Jozef Mucha po 50 kr.; Jozef Povazsan, Jozef Majer a Ján Peticz po 40 kr.; Ján Czibulka 30 kr.; Michal Dvihal, Ondrej Gellen, st. Michal Povazsan, Ján Valašík, Juraj Povazsan, ml. Juraj Povazsan, Štefan Halgaš, Ján Horník, ml. Michal Povazsan po 20 kr.; Jozef Mühl 10 kr.

Edmund Jaborník, predseda. — Fr. Kynczel, tajomník.

**Kujonské figle** nesvedomite prevádzal istý predavač vajec v obci Foktó. On totižto vykriabala sa na kozie a na strechy a vybral vajca bocánom, ktoré potom predával gazdinám čo husacie. Môžeme si predstaviť, aké oči vypleštovaly gazdine, keď zpod husí malí bocáni vychádzali.

**Židia v Rusku.** V Rusku staroverec Turow i s manželkou židom stal sa. Súdna stolica odsúdila ho na väzenie 4 rokov. Jedna druhá žena, ktorá tiež židovkou stala sa, dostala 3 aj pol roka.

**Kanec ho usmrtil.** V Ledniciach chorvátskych starac Ján Igra chudobný súc v komore mestského domu spával. Jednúc zabudol dvere zapreť na noc, vošiel ta jeden veľký kanec, ktorý mu brucho rozpáral, vnútornosti zjedol, a tak biedne zomrieť musel.

**Drahota je na všetky strany.** Ku pr. v Judapešti 1 kilo obyčajného chleba stojí 20 kr. Príčinou toho nenie len to, že vlni a tretieho roku zlá úroda bola, lež aj americko-španielska vojna. V Španielsku ku pr. pre tú terajšiu vojnu na toľko panuje núdza v zboží, že cudzozemské zbožie dovoľujú bez mýta dovážať Španielčania. Chlieb je drahší nielen u nás a v Španielsku, lež aj v Anglicku.

**Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje,** odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

**Jozef Palka** maliar v Budapešti VIII. Mária Terezia-tér číslo 1. shotovuje vkesné kostolné obloky, tak v jednoduchom ako aj umeleckom spracovaní za najľavnejšiu cenu. Vysvetlením, kresbou, cenami na láskavé dotazy poslužím ochotne obratom pošty.



CHARLEROI, Pa., WASH. CO. 22. apr. 1898.

*Vážený pán Redaktor!*

Jeden z prvých antisemitov ruských, advokát Alesej Šmakov vydal nedávno knižku o židoch, v ktorej stopuje židovskú otázku až dostaroveku, aby dokázal že židia nemôžu v žiadnom štáte byť rovnoprávnymi s národami, lebo rovnoprávním nenie sa židmi prevádzané koristenie iných kmenov na formálne pánsťvo, kniha dokazuje, že v Rusku antisemitická otázka tak zaujíma vzdelaných Rusov, ako aj mužikov, a že to nebola autokratická ľubovôľa, keď cár Alexander III. zaviedol celý rad poriadkov proti židom, aby jeho poddaní aspoň čiastočne chránení boli pred židovským vykorisťovaním, vzdor tomu že cieľom týchto poriadkov je iba obrana pred parazitami. Židia a menovite tlač, ktorú si tiež zakúpili en gross, nazvali Alexandra III. Nerom.

Šmakov vo svojich rozpravách nezaobrá sa len

s tými židmi, ktorí v Rusku žijú, ale čerpá z dejín takmer celého sveta, hovorí nazačiatku knihy, od storočí tvrdia, že sú jediným vyvoleným národom a ostatní ľudia sú len modlári a parie, nižšie stojacie bytnosti ba vlastne ani nie ľudia, a preto sú podrobení vykorisťovaniu. Historia nepozná takého príkladu, že by židia assimilovali sa boli s daktorým národom, a čo je veľmi v pravde, nebude takého príkladu ani v ďalekej budúcnosti na celom svete. Niet takého kmena, ktorému bol by tak cudzím cit tolerancie, ako židom.

O židovskej otázke v terajšej dobe píše medzi-  
iným Šmakov, cena železničných spoločností vo Fran-  
cúzsku obnáša 1.539,000,000 frankov, Cestou agiotáže  
židia obesili obecenstvu na hrdlo učastín v cene  
4.149,000,000 frankov. Následkom čoho oni majú re-  
bach 2.620,000 frankov. Druhý takt, dľa vypočítania  
odborného časopisu „The Road“ tá cesta suhrnná sum-  
ma dlžôb všetkých štátov sveta obnáša 28 000.000,000  
dol. čili ratajúc dollár po 5 25 frankov, 147.000,000.000  
frankov. Povedzme že bankári zarobili len 20 pro-  
centov, tak vysvitne, že židia mali 15.000,000,000  
osohu, čo repräsentuje len majetok štyroch konárov  
Rothschildovskej rodiny. Nedarmo teda tvrdil Troudhon  
terajší pauperismus.

Ten istý Rothschildovský dom, ktorý koristi  
petrolejové žriedla v Raku na Kaukaze, súčasne má  
v rukách monopol vykorisťovania práce deportovaných  
v Novej-Laledonii, kupčí cestou jedného zafa s opi-  
umom v Indii, Číne a panuje podľa strategie: kagalu:  
na europejských bursách, Ephrusi zaujal si Portu-  
galsko, Erlanger Tunis a Šmule Dreyfuss Chili obchod  
s gaunom, ale súčasne každý z nich pre seba pra-  
cuje a panuje na všetkých bursách. Alexandrinský žid  
Oppen bol bankárom Slami pašu, syna bývalého vice-  
kráľa v Egypte, tak hospodáril, že Slami za tri roky  
15 millionov ztratil a bankrotoval; Bischofsheim  
Scheyer a M. Dreyfuss vedeli od Francúzov a Angli-  
čanov pod titulom požičky pre republiku Honduras v  
Centralnej Amerike 150 millionov frankov vyšvindlovať,  
avšak nedali republike ani babky, ale rozdelili si korisť  
medzi sebou. Leib Dreyfuss počas hladu dodával oby-  
vateľom v Samare atď. plevy miesto zbožia, za čo mu  
štát draho platil. Pred istým časom zomrelý expräsident  
francúzskej republiky Jules Grevy nielen že bol testom  
jedného Wilsona, bol popáchal zavratictva zo zisku-  
chtivosti, ale aj advokátom gaunového Dreyfussa a  
ponižený sluha židov. Ovocím toho byly expedície do  
Tunisu Tonkingu, ktoré donášaly ohromný ošoh  
Erlangerovcom, Sternovcom, Iffinovcom a iným obre-  
zancom, u všetkých národov synovia Judovi boli prí-  
činou smrti rozkladu a zkazy, písal Journal d. Indre  
et Leire 27-ho mája 1891. všade vyšla ich škodlivosť  
na javo, to sú nie sedliaci, vojaci alebo čestní kupci,  
ale môžeme povedať, že sú stvorení iba pre zradu,  
úžeru, klam, podvod, z vďačnosti za naše pohostin-  
stvo zato, že sme svoje právo aj na nich rozšírili  
stali sa nám uhlavnými a prekliatymi nepriateľmi,  
nie sú spokojní s ruinovaním tisícov kresťanov, nie  
sú spokojní s massou nimi zapríčenených samovrážd,  
zlodejstva a nešťastí, ale prenasledujú ešte i našu  
vieru, len židia sú na príčine že katolíci vo Francúzsku  
mnoho trpia, len židom môže to napadnúť, aby žia-  
dali, že deťom nesmie sa hovoriť o Bohu, o večnom  
živote, len židom môže to napadnúť, aby milosrdné  
sestry odohnané byly od smrteinej poste umierajúcich.

Tu vám posielam, Velactená Redakcia, tento  
preklad, lebo znám, že by ste mali mať preň miesta  
vo vašom Kresťane.

Ponevác mne ale jako robotnému člověku sa  
trošku ruka trásie, nemajte mi za zle, ani učený som  
tak není. S úctou  
Jozef Hrtanek.

ZOHOR, 6. mája 1898.

### Vážený pán Redaktor!

Velikej slávnosti boli sme svedkami; dňa 1-ho  
mája, totižto vyťahovaly sa 3 nové zvony na vežu  
novovystaveného kostola. Slávnosť vybavovala sa na-  
sledujúcim poriadkom, po odpoľudňajších službách  
Božích, pri prítomnosti 4 duchovných a množstve  
družíc šli sme vo veľkom prôvode, lebo i z okolných  
dedín prišli, na koniec dediny spievajúc Litanie o  
všech Svätých, kde nás už zvony ovenčené čakaly,  
odtiaľ sprevádzali sme zvony až k novému kostolu,  
tu vystúpil velebný p. farár stupavský Ignác Gondt a  
v krásnej reči vyložil nám (ponevác už zvony posvä-  
tené byly) jako sa vysviacajú zvony, tiež cieľ a úži-  
tečnosť zvonov, v zaujímavej reči kľadol nám na  
srdco, jako si máme zvony vážiť, a jako má nás hlas  
jejich povzbudzovať. V mene celej obce ďakoval do-  
brodincom, ktorí tyto zvony jako dobrovoľnú obetu  
Bohu a obci obetovali. (Pripomenúť musím, že zvony  
tyto zdejší občania zohorskí darovali). Po skončenej  
reči, pomodlili sme sa, aby Boh všemohúci zachoval  
tyto zvony od všeho nešťastia a hlas jejich spojený z  
modlitbami a spevom našim prijímal jako sebe milú  
obetu, nato sa fahaly zvony hore, keď bol zvon ne-  
koľko metrov od zeme, zahrála hudba a vtedy kaž-  
dému leskly sa slzy radosti v očiach, že skoro očuje  
lúbežný hlas zvonov. Keď byly zvony hore, majster  
z veže prosil od Boha na zvony požehnanie, blaho-  
pral dobrodincom, vyniesol niekoľko zdravic, na obec,  
na dobrodinco a prítomných hodiac pokaždé malý  
pohár dolu, ale žiaden sa nerozbil, naposledy zahrála  
hudba a rozešli sme sa, nesúc každý v sebe nezapo-  
minuteľnú pamiatku.  
Zahoran.

ZO ZVOLENA, 8. mája.

### Vážna Redakcia!

Srdečný pozdrav pánu dr. Juliusovi Markovičovi  
za podaný úvodný článok v č. 19-tom časopisu tohto,  
Nevysloviteľnú radosť, a úctu proti vám spôsobil  
ten článok vo mne! a myslím, že v každom spravod-  
livom člověku tom, ktorý nie zo sebeckosti, ale zo  
záujmov ľudu, terajší čas pozorno sprevádza, za  
úvodný článok, tak zdravé rozlúštenie, otázky tej.  
Nech vám Otec Nebeský zaplatí. . . .

Váš článok môže uspokojiť jedného každého, bez  
rozdielu národnosti, a náboženstva, každý by si ho  
mal osvojiť. A ra tom zdravom čistom úmysle stáť,  
aby sme spolu smýšľali, a pracovali, čo nám môže  
len dobrú budúcnosť zabezpečiť, jak pre vlast uhorskú  
našu milovanú, tak pre ľud, náš Kristovou krvou  
vykúpený. A za lekciiu má poslúžiť vaše smýšľanie,  
jak národným, tak ľudovým krajinským vyslancom, že  
jestli tak budeme smýšľať, istotne do budúcnosti hľadať  
môžeme, že jednúc ľudová stránka sa stane jednou  
velikou politickou stranou!!!

Sláva ľudovej strane, nech žije p. dr. Julius  
Markovič.

Kloním sa s hlbokou úctou k vám

J. G.

DLHÉPOLE, 9. mája, 1898

*Velactená Redakcia!*

Chudobný, sužovaný, trápený človek nikde ne- najde na tom širom svete potechy, jako v chráme Božom. Keď ho svet opustil, u Ježiša hľadá priateľ- stvo; keď mu zlí ľudia srdce poranili, u oltára čaká lieku; keď ho nešťastie zronilo, pred stánkom Pána prosí o úľavu; keď smútok, úzkosť, ba zúfalstvo sa naň borí, v čarovnom tiene kostola vzdychá o pomoc. My Dhopolci sme o tomto úplne presvedčení. Ob- zvlášťne vo včufajších prevrátených, ťažkých, bohorú- havých, na ľudstvo tyranských časoch, kde nepravosť a falosť, figiarstvo a zúvatníctvo hoduje, kde krivda a nenávisť, nátlak a nátlak slávu požíva, v týchto mizerných, trúchlych časoch potrebujeme útulku hor- livosti, potrebujeme príbytku tešiaceho, liečiaceho, ra- diaceho, pozdvihujúceho Spasiteľa, Ježiša Krista. A preto s celou dôverou a láskou sa pobožnosti držíme, velebný dom modlitby úprimne si ctíme, vážime a milujeme. Ducha tohoto vrúcností s tým sa usilujeme na javo dať, že na česť a slávu Božiu a k úcte bl. Panny buď skrze jednotlivcov, buď cestou zbierky sa niektoré predmety zaopatrujú, k pozdvíženiu mysle a k sošľachteniu srdca slúžiace kaplnky stoja a kostolík náš milý všemožne sa ozdobuje.

V staršom čase, keď ešte drotársky, košíčkársky, plechový a iný priemysel a obchod v cudzom kraji hojnejšie donášal, naši milí rodáci: Jánovia Surán, Hraščík a Kudelčík, — Juraj a Jozef Rikán a Ján Gabriš, — Štefan Čapčík a Pavel Kudelčík tri železnú, pozlattenou podobou zabitého Vykupiteľa okráš- lené kríže objednali a na vďak trpiacemu Baránku Božiemu v obci postavili. Štvrtý, drevený, medzi vrchmi stojací kríž zo štedrej ruky Jána Čapčíka pochádza.

V skromnej dedinke našej nás dve väčšie kaplny k vrúcností povolávajú. Jedna sa v Borí svojím prí- jemným zvončekom ozýva; druhá krásna v utešenom, spevnom hájiku Mrníkov šepot a vzdychy veriacich očúva. Prvá z obetivosti viacerých občanov, stálou námahou Juraja Krumplíka sa vykľula. Druhá, úhľadný stánok lurskej Panny, vzácnym milodarom početných ctiteľov Márie svoj nedávny pôvod ďakuje. Medzi týmito s radosťou spomínam horlivých spolubratov vo Varšave, Oppelne, Lodzi, Königshütte, a chvály hodnú zbierku p. Imricha Mičuru, hostinského, ktorí sa o spanilý oltárik v cene 400 zl. ochotne postarali. Zvláštnu úctu zasluhuje p. Juraj Mičura, pravotár bytčiansky a jeho pani, ktorí kaplnu lúbezno znejúci zvon v hodnote 163 zl. darovali.

Kostolíček náš, prameň pravej trepezlivosti a po- techy, pokoja a bázne Božej, hanbí sa chudák za svoj vonkajší výzor. Orýpanými, zabrzýzanými, po- práskanými múry, murínskou vežou a ošklbanou, deravou vežou čapicou bôlno kričí, volá na patróna: ó kde meškáš pane? Nuž ale čo nás po tom? To nech ohlasuje svedomitú povinnosť a vážnu starosť šľachetného pána Poppera z Podhradia. Nám ide iba o vnútrok chrámu. A ten si dľa síl a možnosti ozdo- bujeme. Hlavný a jeden pobočný oltár sa z nasbie- raných grošíkov zhotovil. Z novších zástav jednu Ján Kondrčík, druhú sestry sv. Ruženca venovali. O sviece oltára bl. Panny Márie naše ženičky, matky a babky pečujú. Nápravné trovy krátkodochého starého, chripľavého organa obec vyrovnala. Šranky k zaha- teniu tisku k stupňom oltárovým, ako aj klakadlo k sv. prijímaniu štedrosť p. farára nahradila. Vnútrok

chrámu by teda jako-tak v poriadku bol. Ale tie steny, tie opadané ubabrané, začadené, vlhké steny a to sklepenie! To nás mrzí, to nám oči kole. Hej keby sme mohli ľud vápnom vybieliť a svätýňu vymalovať! No dá Panboh, i to príde.

Ponevác stará sakristia v čas nedele a sviatkov natoľko sa vždy veriacimi naplnila, že naši duchovní sa tam k službám Božím pohodlne obliekať a mnohé obrady konať nemohli, a ponevác kostolné rúcha pre veľkú sparú z času braly, preto sme ju dospelej mlá- deži prenechavši k výlučnej potrebe našich pastierov a k zacháňaniu posvätného šatstva z dobrovoľných offier novú kuchtíčku zbudovali. K cieľu tomuto naj- viacej prispel Jozef Hoánik B., statočný, poriadny a ctihodný košíčkár varšavský. Vďaka buď ďalej Jozefovi Rybárikovi a Kartárikovi, ktorí prácu pobíjania s ple- chom zdarma vykonali; taktiež Imrichovi Mičurovi, ktorý stavanie takrečeno bezo zisku podujal.

Za všetko to, čo sme posiaľ v kruhu služby Božej pekného, užitočného, potrebného previedli, vreľá hlavne vďaka dôst. p. farárovi námu, Ludvikovi Gašpárovi. Jeho úprimná starosť o kostol a kostola okrasu, jeho láskavé upozornovanie a napomínanie, horlivé povzbudzovanie a oduševňovanie, múdre rady a neunavené námahy, svedomitý pri stavaní dôzera a objednávkach pozor sú príčinou toho, že sa zo všet- kého, čím vládžeme, tešiť a radosť môžeme. Boh milostivý mu daj dlhý, spokojný život a vo večnosti oslavu!

Hľa nákras obetivého ducha zbožných Dlhopolcov stranivá česť, veleby, slávy Boha a detinskej úcty Panny Márie! Po širokom, ďalekom svete cho- dia, putujú, krvopotne pracujú, mnoho raz hľadajú, náležitého odpočinku nemajú, aby len z tej horko- ťažko vykutranej, vymolestovanej mzdy rodinky doma čupiace vyživíť a so všetkých strán sa sypúce farchy vliecť mohli. No pri mozolových zamestnaniach, pri chudých výrobkoch, pri škrtiacich poplatkoch neza- budnú — aspoň z najväčša nie — na Pána Boha, lebo isto vedia, keby Otec nebeský požehnanie ne- poprial, sily im nesčerstvil, nič by im neprospelo; preto nezapomnú na Všemohúceho, lež i z toho cha- trného zisku, čo skrovnosťou usporili, hľadajú sa mu za dobrotu, milosť a lásku všemožne poďakovať a slávu jeho darčeky svojimi čváčšif. Presvedčení sú pevne, že s takýmto jednaním ani chudobný nezbo- hatne, ani zámožnejší neschudobnie, ba každý si také poklady shromažďuje, ktoré ani zlodej neukrade, ani moľ nezhlodá; také kapitály si v sporiteľni nadhviezd- nej ukladá ktoré mu veľiké úroky dozrešú.

Dozaista týmito myšlienkami musel byť dojatí i náš mnohovážený y príkladný spoluobčan, Jozef Paraj oppeluský, keď k umožneniu dávnej žiadosti mnohých Dhopolcov a zvlášť p. farára, totiž k zaopatreniu tre- tieho, dľa súzvuku najväčšidho pre kostolnú vežu zvona prvý tieto dni krok učinil. Usilovny a čestný muž tento 150 zl. na tento cieľ obecal. Jak chvali- tobný, krásny to skutok! Mnohi gróni to neučinia, čo tento pracovný chlapák učinil, Boh mu zaplať, pože- ľňaj a vynahraď! Z našej ale stránky, vďaka mu, sláva mu. chvála mu! Lež chvála a sláva i všetkým tým, ktorí ho v príkladnom čine nasledovať a usku- točnenie spomenutého úmyslu napomáhať hodajú.

Boh s vami, drahí moji dlhopoľskí spoluobyva- telia! Budúcné ešte jedno-druhé prehovorím.

Vysokocteného pána Redaktora poníženy slúha  
Starý drotár.

KYSÚC-NOVÉMESTO, 10. mája 1898.

*Velactená Redakcia!*

Premena neobyčajná sa u nás stala. Pán náš farár, *Ján Pósta*, ľudák silný, keď vo Veľkú Sobotu processiu vzkriesenia dokončil, poriažkou na srdco trafený v minúte dokončil. Chýr tento neobyčajný strašne účinkoval na celé mesto a na veriacich farnosti. Húfami sa svet valil do fary, by sa presvedčil o udalosti tejto. — Stalo sa a ináč neni. Najhoršie polozenie mal náš pán kaplán: *Ján Cvinček* ktorý následkom tohoto strašného pádu bol celkom bez seba. Ani nevedel, čo už robiť. Tak vyzieral, len ho tiež do hrobu položiť. Chudiak, pretrpel a vystál vtedy až mnoho! *Gazdina, Maria Benko*, pretváraná nariekala a kričala a čo jej pod ruky prišlo, všetko brala a dávala odrašať. Nápadne bolo, že *gazdina* táto často chodí ku hlavnému služnému na pána kaplána žalovať, keď jej tento prekážky činil pri odvláčaní z fary. Len kaplán jej bol zlým, chodila i po susedných farách sa žalujúc. Čudné, že *gazdina* táto sa vždy len na pána hlavného nášeho služného vyhovárala, že on jej takú radu vydáva a odvláčanie vecí povoľuje. Samo sebou sa rozumie, že pán kaplán, keď ostal administrátorom, takúto osobu, ktorú celé mesto pozná až veľmi, pri gazdovstve svojom zadržat nemohol, preto táto pomstu prisahala kaplánovi a spojila sa so židami a liberálami. Títo ju s otvorenými rukami prijali, veď je to voda pre liberálny mlyn. Celé dni a dni s nimi šila a radila sa, až konečne išla ku sudcom a tam toľko pocigánila, že už včul samá si proti hovorí. Ani *Putifára* žena kedysi nevinného *Jozefa*, tak táto *gazdina* pána nášeho kaplána v krádeži vína začala obviňovať proti dôkazom celého zástupu svedkov. Žiadala, by pán kaplán bol i sdržaný, čo liberáli ochotne použili, lenže radosť im len za niekoľko hodín, kým bol on vyočutý, trvala a pán kaplán im včul s paragrafom 260. trestného zákonníka bude odpovedať. — Kto druhému jamu kope, sám do nej padá. — Takto pochodila i *gazdina* s liberálmi sošitá a včul oddychuje si vo vyšetrojúcom väzení v Žiline. Že jaká je to osoba, u nás je to všeobecne známo. Jakosť jej srdca prezradzuje i tá truhlica ešte i dnes vo fare sa nachádzajúca, kde šaty všelijakých sluhov zadržané a včul už aj plesnou kopryté čo svedkovia jej dobrosrdečnosti sa nachádzajú.

Ponevác fara novomestská je včul uprázdnená, liberáli proti pánu kaplánovi i nepravdu použijú, len aby on ju dostať nemôhol. Dal by Boh, že by pravda už raz zväzila!

*Mešťan.*

**Sbierka milodarov**

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiavať sa majúcej.  
(Pokračovanie).

Vykázaná summa 844 kor. 18 halierov, k čomu keď pridáme 8 kor. 90 hal. *Mariou Arvajovičovou* (Eperješ); *F. Butko* (Štepanov) 17 kor. 24 hal. sobraných; do hromady: 870 kor. a 32 halierov.

V Budapešti, 10. mája r. 1898.

*Dr. Jozef N. Janda.*

**Knížná polica.**

*Časopis museálnej slovenskej spoločnosti.* Rediguje *A. Sokolík*. Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

*Mesačník „Naša Nádej“* rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

*„Veľká Novina“*, čili la saletteské proctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — *Veľká pliaga sveta.* 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiest atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 80 kr. Vrele ich odporúčame.

*Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu.* Poslovenčil dr. *Jozef Janda*. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Čery* v Budapešti vydala.

**ODKAZY REDAKCIE.**

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov *„Kreštan“-a*, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

*M. a V. Uhnak.* O tak starodávnych veciach nepište, lebo to nemôžeme uverejniť. (Časopis je noviny a nie stariny). — *Viacerým.* Vy sa obracate k nám vzťahom na firmy a veľkopcov. My veru nezaobráame sa s tým. Pán *Benyač* na Čaci najlepšie vie, kde čo lacnejšie sa môže dostať. Samo sebou sa rozumie, že poštový kolok vždy priložiť treba. — *Čaca.* Vaše riadky dostali sme, veľa pravdy bolo v nich. — *Holič.* Redaktor nenie expeditor; vašu kartu odovzdali sme p. *Lepšényimu.* — *Podolie.* Hja kto si nedá radiť, musí dvakrát platiť. — *Figliar.* Lahšie je kunšty stvárať, nežli vinice obrábať. — *Kulifaj.* Veru ten chalan mohol by byť spokojný, a ešte človeka do súdu vodi. — *Částkovčan.* Kto má hoj — tomu joj.

**Do pozornosti objednatel'ov kosy**  
odporúčame oznam Jozef Sohrových kosí, v našom časopise uverejnený, a prosíme ct. čitateľov, aby svoje objednanie čím skorej nám sdělili na objednatel'skom hárku k 15-mu číslu pripojenom.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je pevný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštove, direkcii. Ved to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osch, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslnie

### Prosté a figliarske nápady.

Nočný pokoj.

„Ktože sa to tak prudko dobýjal v noci do nášho domu?“

„Nočný strážnik!“

„A čože chcel?“

„Prišiel nás napomenúť, aby sme nenechali malú Marku tak kričať — lebo že on nemôže spať!“

Pisár oneskoril sa do úradu, celý zadychčený ponáhla sa, lebo direktor a kontrollor písne dozerajú na to, aby sa úradné hodiny zdržaly.

„Či sú už tu tí somári?“ pýta sa pisár sluhu, ktorý stál pred dvermi.

„Ano, prosím ponížene, len urodzený pán chýba ešte!“ odvetil sluha pokloniac sa.

### Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 14.45—15.25. — Od Pešti 14.40—15.20. — Zaduňajské 14.45—15.25.

Raz 9.90—10.20.

Jačmeň na krmenie 6.75—7.00. — Do pálenice 7.00—7.50. — Na pivo 8—9.50.

Oves 7.70—8.00.

Kukurica 6.20—6.30.

### 2. Múka.

|       |       |       |       |       |       |       |       |
|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| 0     | 1     | 2     | 3     | 4     | 5     | 6     | 7     |
| 23.70 | 23.30 | 25.20 | 22.20 | 21.50 | 20.70 | 19.90 | 17.40 |
|       |       |       | 7½    | 8     |       |       |       |
|       |       |       | 14.10 | 8.20  |       |       |       |

Otruby fajnové 4.40, grobovité 5.30.

3. Strovy. Veľká biela fizuľa 6.25. — Malá 8.25. Hrach 8.50. — Pšeno 4.75—5.00. Konopné semä 8.25—8.50.

4. Semä na sejbu. Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. Telce. Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

### Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

## OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KREŠŤANA“ PRIJÍMA.

### TLAČIAREN

### SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

### Prosíme pozor dat'.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figlami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržim ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa uôže sa dostať.



Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. — Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými liškavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

### Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Tolkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pokiaľ následkom tohoto obyčaje zmäkne zadná časť kosa.

Veľa gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pokiaľ ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

### Ceny kosí „Svätého Antona“.

|                |         |      |      |      |      |      |          |
|----------------|---------|------|------|------|------|------|----------|
| Zdĺžka emtrov: | 70      | 75   | 80   | 85   | 90   | 95   | 100      |
| Cena kosa      | zl. 1.— | 1.05 | 1.10 | 1.15 | 1.20 | 1.25 | 1.30 kr. |

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborna-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíni. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Oceľová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

## Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

# Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolaní kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

## Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.